

Vienlīdzīgu iespēju veicināšana puisiem un meitenēm pirmsskolas izglītības iestādēs

2011.gada 28.oktobris

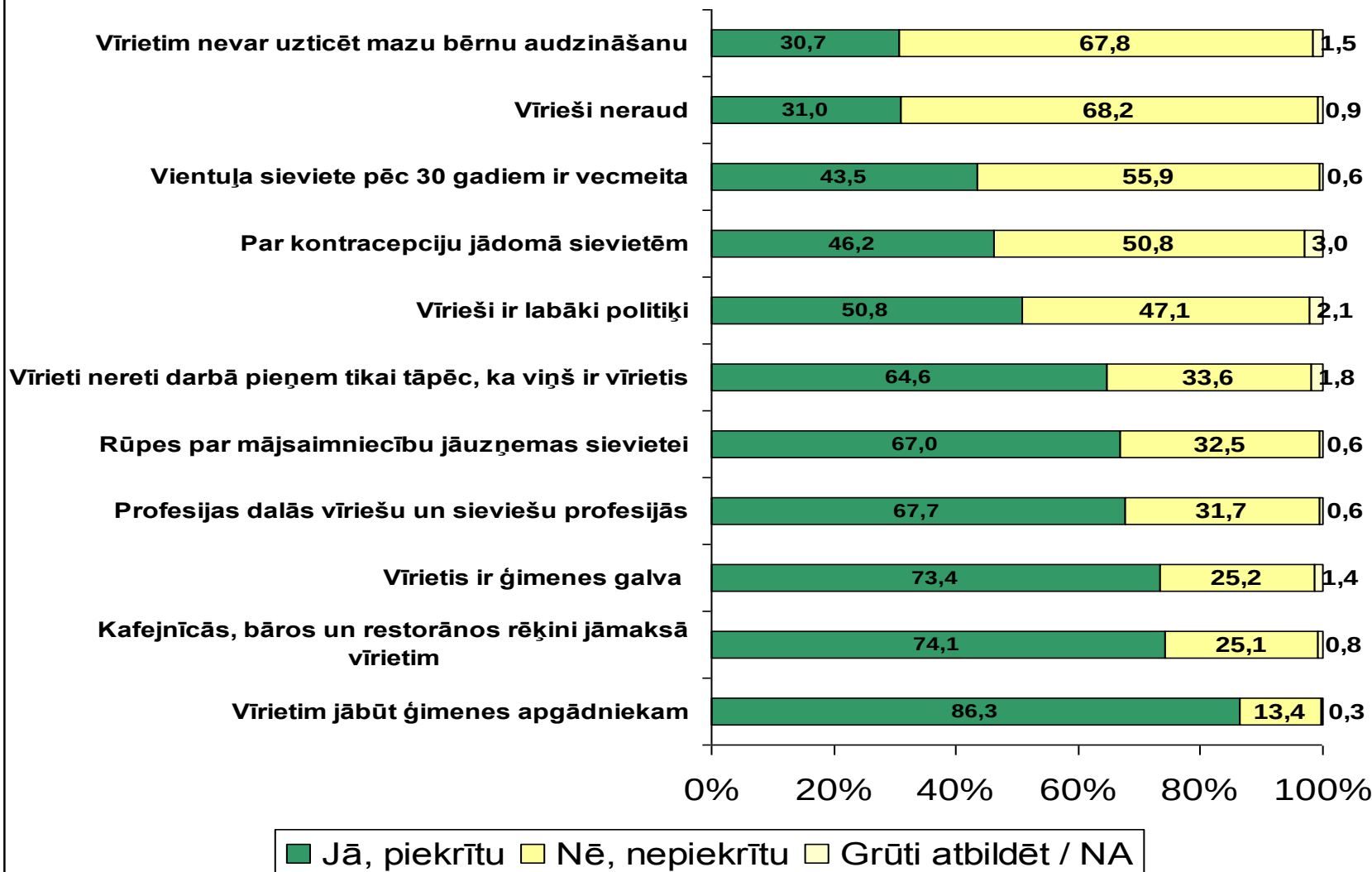
G.Rupenheite

Labklājības ministrija

Vienlīdzīgu iespēju politikas nodaļa

Priekšstatī sabiedrībā par dzimumiem

Dzimumu līdztiesība Latvijā. Aptaujas rezultātu analīze. Latvijas fakti, 2004

III pieejas vienlīdzīgu iespēju puīšiem un meitenēm veicināšanā pirmsskolas izglītības iestādēs

- I. Vadītāja, personāla un vecāku izglītotība par dzimumu līdztiesības jautājumiem
- II. Nestereotipisku grāmatu, dzimumam netradicionālu rotaļu, spēļu, nodarbību izvēle (darbs ar bērniem)
- III. Vīriešu piesaiste bērnu dārziem

I. pieeja vadītāja, personāla un vecāku izglītība par dzimumu līdztiesības jautājumiem

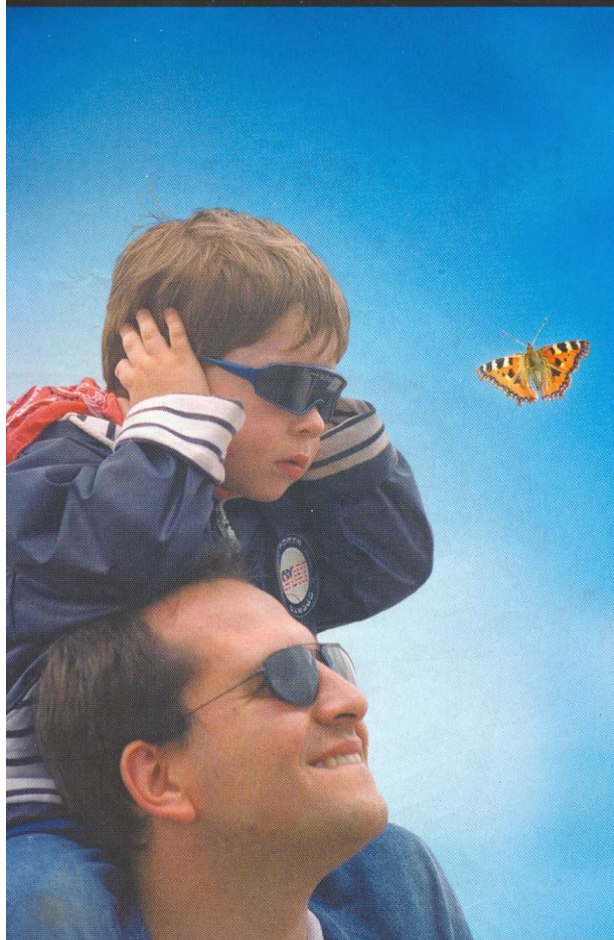
“Bērnu dārza mērķis saistībā ar vienlīdzīgu puīšu un meiteņu iespējām [...] attiecībā uz personālu - ir panākt, lai jebkurš darbinieks reflektē par savu attieksmi un pārlicinās, ka vienādi attiecas pret meitenēm un puīšiem, uzskatot viņus katru par unikālu personību ar dažādām interesēm un prasmēm, nevis attiecoties kā pret vienu vai otru dzimuma pārstāvjī [...]”*

** Engerdāles pašvaldības (Norvēģija) bērnu dārza (33 bērni 0-6 gadi veci, 2 grupiņas, 6 audzinātāji /asistenti), mērķis attiecībā uz vienlīdzīgu iespēju veicināšanu*

I. pieeja vadītāja, personāla un vecāku izglītība par dzimumu līdztiesības jautājumiem

CREATIVE

DZIRDĒT IR NOTICĒT

Darbs ar vecākiem

- ▶ Semināri, lekcijas vecākiem par vienlīdzīgām iespējām puisiem/meitenēm
- ▶ Personāla kompetence / palīdzība / konsultācijas vienlīdzīgu iespēju jautājumos vecākiem
- ▶ Aicinājumi (sapulces, tirdziņi, talkas u.c) arī / tikai tēvu uzrunājoši
- ▶ Tēvu iesaistīšana b/d aktivitātēs (pasaku pēcpusdienas, pārgājieni u.c.)
- ▶ Tēvu dienas pasākumi
- ▶ Foto izstādes grupiņās es & tētis
- ▶ E-pastu listei / telefonu grāmatai pievienot arī tētu kontaktus u.c.

I. *pieeja Checklist* jeb daži kontroljautājumi b/d personālam

Kopsavilkums no dažādiem projektiem:

- ▶ "Likestilling i barnehagene" Drevsjø barnehage
- ▶ Betha Thorsen Kanvas-kindergarten www.kanvas.no gender mainstreaming project
- ▶ Leonardo da Vinci pilotprojekts www.genderloops.eu

- ▶ Vai jūs no puisiem un meitenēm sagaidāt vienu un to pašu?
- ▶ Kādos gadījumos Jūs izturaties atšķirīgi pret puisiem/meitenēm?
- ▶ Vai Jūs neapzināti nenorādāt, kur ir "meiteņu" / "zēnu istaba" vai stūris vai ar kādām rotaļlietām piedienas spēlēties meitenēm/puisiem?
- ▶ Kam tiek vairāk palīdzēts (bez prasīšanas) meitenēm vai puikām?
- ▶ Vai puisi un meitenes saņem vienādā daudzumā uzslavas, fizisko kontaktu, atbildes uz uzdotajiem jautājumiem?
- ▶ Vai puisi un meitenes tiek uzslavēti / apsaukti par vienām un tām pašām darbībām?
- ▶ Vai Jūs akceptējiet, ja meitenes uzvedas "kā zēni" un otrādi?
- ▶ Kā jūs reaģētu ieraugot grupiņā atnākušu puisīti rozā fejas kleitā ar zizlīti vai meitenīti, kas iekarsusi kaujā ar puisiem?

II. *pieeja* Nestereotipisku grāmatu, dzimumam netradicionālu rotaļu, spēļu, nodarbību izvēle (darbs ar bērniem)

[...] attiecībā uz vienādām iespējām puisiem un meitenēm ir panākt situāciju, kad puisi un meitenes vienādā mērā iekļaujas visās bērnu dārza rotaļās un mācībās, negaidot no viņiem tradicionāli dzimumam piederīgu uzvešanos, intereses vai rotaļu izvēli, dodot bērniem iespēju pilnvērtīgāk attīstīties nekā „tradicionālajā”, modelī, kur bērni spēlējas dalīti - atkarībā no sava dzimuma [...]*

* Engerdāles pašvaldības (Norvēģija) bērnu dārza (33 bērni 0-6 gadi veci, 2 grupas, 6 audzinātāji / asistenti), mērķis attiecībā uz vienlīdzīgu iespēju veicināšanu

II. pieeja Nestereotipisku grāmatu, dzimumam netradicionālu rotaļu, spēļu, nodarbību izvēle

Pašreizējā situācija

- ▶ Sievietes mācību grāmatu tekstos un attēlos tiek parādītas retāk, pārsvarā - minētas attiecībā pret ģimeni, iepirkšanos
- ▶ Mācību grāmatu attēlos vīriešiem neierobežotas karjeras iespējas
- ▶ Profesionāli attēlotas sievietes grāmatās ir tikai 9%
- ▶ Zēni un vīrieši tiek parādīti aktīvākās lomās - sportojot, profesionālajās jomās
- ▶ Galvenie grāmatu varoņi / aktīvie/gudrie personāži – puisi un vīrieši (izņēmumi– Pepija, Roņja...)
- ▶ Sievietes – princeses, fejas, pelnrušķītes, sniegbaltītes u.c. pasīvās lomās ar ko identificēties meitenēm
- ▶ Rotaļlietas, apģērbi, spēles... puisītim vai meitenītei?

4.21. Šuvēja nopirka a metru auduma. Vasaras kleitas šūšanai viņa izlietoja b metrus šī auduma, bet no atlikušā auduma pašuva 5 vienādas pludmales somas. Cik daudz auduma izlietoja katrai somai?

4.22. Māte nopirka par a santīmiem gaļu, kā arī b kilogramus kartupeļu par 28 santīmiem kilogramā. Cik jāmaksā par pirkumu?

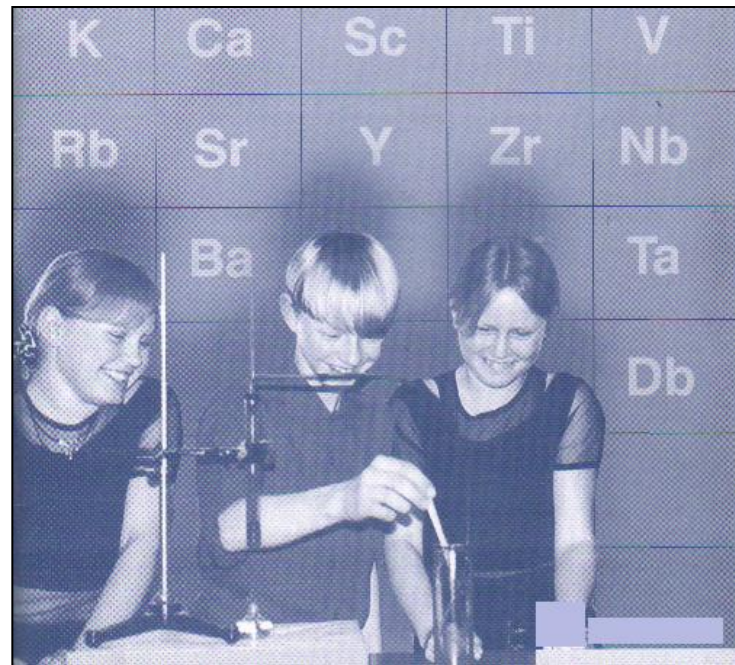
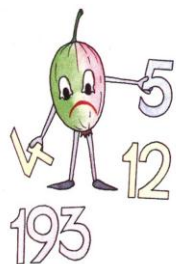
Izanalizē trīs situācijas! Centies savus spriedumus pamatot!

α

1. Taisne ir bezgalīga, bet zīmē tikai daļu no taisnes un saka: "Dota taisne α ." Kāpēc?
2. Arheologs, pētot dārgakmeni ar lupu, kas palielina divas reizes, aplūko 45° lielu leņķi. Cik grādu lielu leņķi redz arheologs?
3. Jo nogrieznis garāks, jo tas lielāks. Tātad, pagarinot leņķa malas, iegūstam lielāku leņķi... Vai tā ir?

57. Māmiņas alga ir 88 latī mēnesī, bet tēta – 182 latī. Ģimene $\frac{1}{3}$ no mēneša ienākumiem izlietoja dzīvokļa remontam. Cik latu atlika?

- 15.8. Divas draudzenes cepuru salonā iegādājās cepures, katra samaksājot Ls 14,35. Tādējādi Elīna par cepuri iztērēja 5,6 % no savas mēnešalgas, bet Ulrika – 4,7 %. Kurai no viņām bija lielāka mēnešalga?
- 15.9. Divi draugi datorveikalā iegādājās vienādus datorus, katrs samaksājot Ls 257,50. Kurš no viņiem par datoru izdeva savas mēnešalgas lielāko daļu, ja Alda mēnešalga ir Ls 405, bet Ulda mēnešalga – Ls 396?

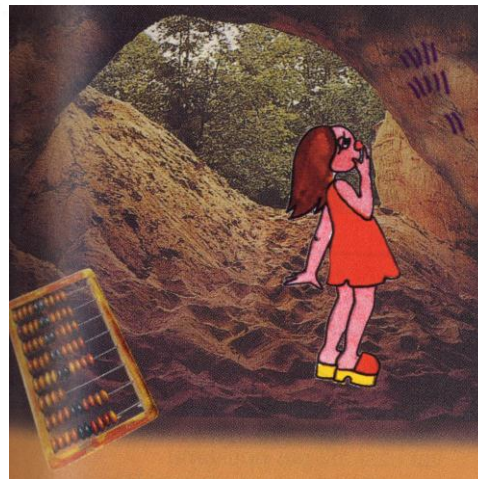
4.§. Sociālās lomas ģimenē

1. uzdevums.

Katram ģimenes loceklim ir savi pienākumi ģimenē. Visiem tie nav vienādi. Uzraksti, kādus pienākumus ģimenes labā veic katrs ģimenes loceklis!

Mamma	Tētis	Es	Māsa vai brālis
Gatavo ēst	Pelna naudu		
.....			
.....			
.....			

- 11.17. Viena nama trīs mājsaimnieces kopīgi nopirka kartupeļus. Viena maksāja Ls 2,50, otra – Ls 3, trešā – Ls 1,50. Cik kilogramu kartupeļu pienākas katrai mājsaimniecei, ja par visu summu viņas saņēma 20 kg kartupeļu?

GADS	NOZAGTO AUTOMAŠĪNU SKAITS
1996	1600
1997	1400
1998	2100

GADS	CEĻU SATIKSMES NEGADĪJUMU SKAITS
1995	14 275
1996	13 656
1997	17 328
1998	25 665

- 51.14. Divi strādnieki virpo vienādas detaļas. Pirmais strādnieks minūtē apvirpo 4 detaļas, otrais – 5 detaļas. Abi strādnieki dienā apvirpo 172 detaļas. Cik detaļu dienā apvirpo katrs strādnieks?

Katru matemātisko darbību var uzskatīt par notikumu un uz "kastītes" rakstīt "pavēli", kas jāizpilda.
Zilā bultiņa norāda, kādu skaitli "ievieto" kastītē, bet sarkanā bultiņa – kāds ir matemātiskās darbības rezultāts.

Pirmdien aizsala $\frac{5}{12}$ diķa, bet otrdien – $\frac{1}{4}$ diķa.
Kāda daļa diķa aizsala abās dienās kopā?

kumeliņš ar mammu

Es esmu kucēns.
Visvairāk man patīk spēlēties kopā ar māmiņu.
Un tev?

Marlitas Paikertes
ilustrācijas

© 2005 arsEdition GmbH, München
All Rights Reserved.
© "Egmont Latvija" latviešu izdevumam
Tulkojusi Dace Lāze
www.egmont.lv

ISBN 9984 09 702 1

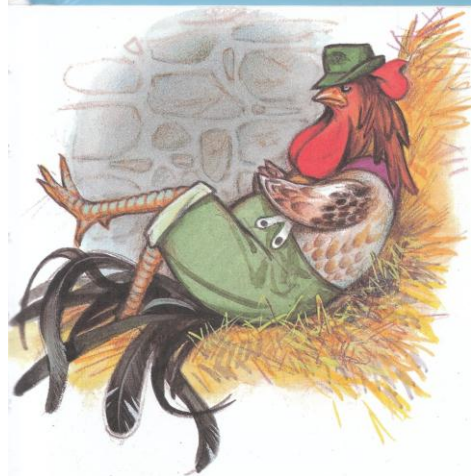

CE

ISBN 998409702-1

9 789984 097022

Tētis gailis kā vienmēr
šajā laikā gulēja diendusu,
jo bija agri cēlies.

Cālēni spēlējās pagalmā,
lēkādami cits pāri citam.

"Cik viņi vēl mazi!"
māmiņa vista nodomāja
un paņēma groziņu.

– Esiet prātīgi, nedauzieties!
Es drīz atgriezīšos! – viņa
uzsauca cālēniem.

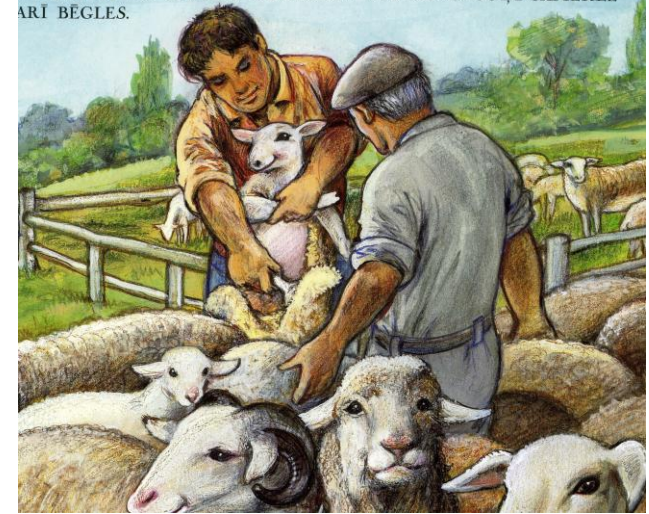
– Labi, mammīt! – visi reizē
atbildēja mazuļi.

Un viņi sāka spēlēt citu spēli –
"Kaķis un pele".

LAI AITAS SADZĪTU KOPĀ UN AIZVESTU LĪDZ APLOKAM, GANIEM
PALĪDZ SUŅI. TIE RIŅĶO APKĀRT GANĀMPULKAM, LAI AITAS
NEIZKLĪST UN IEVĒRO VAJADZĪGO VIRZIENU. SUŅI SAMEKLĒ
ARĪ BĒGLES.

Pelēna vecāki jau ir gultā. Tētis guļ,
jo viņam rīt agri jāceļas. Mamma
pirms aizmigšanas vēl lasa grāmatu.
“Mammu, es gribu dzert! Iedod man
 kaut ko padzerties! Tēdis arī grib dzert!”

II. pieeja Nestereotipisku grāmatu, dzimumam netradicionālu rotaļu, spēļu, nodarbību izvēle

Ko darīt? /metodes*(I)

- ▶ Iesaistīt gan meitenes, gan puisi aktivitātēs kurās viņi ir mazāk pārstāvēti (meitenēm neinteresē datori, konstruktori?)
- ▶ Lasīt / izspēlēt grāmatu varoņu dzimumu reversā (spāņu nacionālais varonis Saint George/Sant Georgina u.c)
- ▶ Grāmatu izvēle, kur abi – puisi un meitenes (siev/vīrieši) aktīvi, bīstami, gudri utt
- ▶ Nodarbības bērnudārzos (dejošana, dziedāšana, florbols, māksla)

* No projekta *Genderloops*, Spānijas, Vācijas bērnu dārzi & bilde no Dānijas b-dārza

II. pieeja Nestereotipisku grāmatu, dzimumam netradicionālu rotaļu, spēļu, nodarbību izvēle

Ko darīt? /metodes*(II)

- ▶ Nodarbības zēniem – sajūtu, emociju paušanas, kontakta nodarbības, pasakas par varoņiem, kuri atļaujas būt vāji, pauž savas emocijas, tādā veidā esot stipri utt.
- ▶ Nodarbības meitenēm – aktīvās āra spēles (risks, ātrums), pašpārliecinātības veicināšanas nodarbības, pasakas par drošām, gudrām, pašpārliecinātām meitenēm
- ▶ LEGO dienas puisi/meitenes jauktās komandās konstruē..
- ▶ Ģimenes dienas puisi / meiteņu lomu spēle

III. Pieeja Vīriešu piesaistīšana bērnu dārziem

Kāpēc?

- ▶ Meitenēm un puisiem ir nepieciešams sava dzimuma lomas modelis, lai izveidotu savu dzimuma identitāti
- ▶ Vīrieši bērna pirmajos dzīves gados ir faktiski neredzami (daudz strādā, neiesaistās bērnu aprūpē, sievietes vienas audzina bērnus u.c.)
- ▶ Vīrietis bērnu dārzā daudziem bērniem ir vienīgais vīrieša dzimuma pārstāvis viņu dzīves sākumā
- ▶ Tradicionālās dzimumu lomas ierobežo puisi un meiteņu iespējas
- ▶ Jaukti sieviešu vīriešu darba kolektīvi ir produktīvāki & veselīgāks mikroklimats

Norvēģijā – valsts plāns līdz 2010.g. – 20 % vīriešu audzinātāju

III. Pieeja Vīriešu piesaistīšana bērnu dārziem

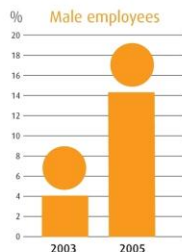
From idea to success story!

How Canvas Foundation managed to increase the number of male employees by 100% in two years

Canvas Foundation – some facts:

- Norway's largest private actors within the management of kindergartens
- Non-profit organisation.
- Served for the benefit of our purpose: education and care.
- We run 40 kindergartens in eight different municipalities across southern Norway.
- More than 600 dedicated professionals taking care of approximately 2300 children.
- Our strategic goal of 30% male employees!

Canvas had the guts to take all the steps!

- Advertisements – newspapers, web and stands at conferences.
- Advertisements with language appealing to males
- Employment – all male applications result in an interview
- Female work culture in the kindergartens – fight old myths
- Networking – important for all minority groups
- Measure – monitor numbers of male employees
- Incentives – credits and rewards

Advertisements with language appealing to males:

- Sports, sound diets, outdoor life
- ICT, music, drama
- Competence, diversity, equality
- Responsibility

Competence – engagement – action

Kā?

- ▶ Augstskolas studenti (prakse, asistenti, kvotas puisiem)
- ▶ Projektu nedēļas – piedāvāt skolu puisiem iespēju rakstīt projektu par b/d
- ▶ Darba sludinājumi – vīriešus uzrunājošs teksts
- ▶ Jāintervē tikai pieteikušies vīrieši (pozitīvā diskriminācija)
- ▶ Konferences, portāli, mājas lapas – jāuzrunā arī vīrieši
- ▶ Bērnu dārza plānā iekļaut mērķi X % vīrieši līdz Y gadam
- ▶ Tēvu iesaistīšana b/d aktivitātēs (ne-tehniskajās)
- ▶ Atbalsta i-lapa vīriešiem-audzinātājiem <http://mibnett.no>
- ▶ Sadarbība ar pašvaldību/dzimumu līdztiesības jaut. ekspertiem u.c.

III. Pieeja Vīriešu piesaistīšana bērnu dārziem

*s mainās vīriešiem ienākot
bērnu dārzā?*

- ▶ Bērniem - gan sieviešu, gan vīriešu lomu modelis
- ▶ Pārgalvīgākas rotaļas, cita pieeja audzināšanai (makšķerēšana, futbols, pārgājieni mežā u.c.)
- ▶ Mazinās uzskats par bērnu aprūpi kā sieviešu “lauciņu”
- ▶ Aug skolotāja profesijas prestižs & “nauda seko vīrietim”
- ▶ Zēni, redzot vīriešus bērnu dārzos, izvēlas kļūt par skolotājiem
- ▶ Jāmainās darba videi (pedagoģija - sieviešu kultūra, žurnāli, papļāpāšanas utt, kur vīrietis var justies lieks, nevietā utt..)

► Pārgalvīgākas rotaļas, brīvāka pieeja audzināšanai

► ...Pārgājieni mežā, makšķerēšana ...

III. Pieeja Vīriešu piesaistīšana bērnu dārziem

Izaicinājumi un šķēršļi piesaistot vīriešus darbam bērnu dārzā

- ▶ Bailes no „vīrietības” jeb maskulinitātes zaudēšanas
- ▶ Pedagoģija kā sieviešu radīta un dominējoša kultūra
- ▶ Vīriešu audzinātāju lomas trūkums; profesijas zems novērtējums sabiedrībā
- ▶ Visgrūtāk piesaistīt pirmo vīrieti – audzinātāju
- ▶ Neuztvert vīrieti kā tehnisko darbu darītāju, durvju atvērēju, bedru racēju, bet bērnu audzinātāju
- ▶ Būtiski ir neizturēties ar īpašu attieksmi, tikai tāpēc, ka vīrietis

Paldies par uzmanību!

Vairāk informācijas:

www.lm.gov.lv → Nozares politika → Dzimumu līdztiesība
G.Rupenheite tel. 67021625

Gundega.Rupenheite@lm.gov.lv

Resursi internetā:

- ES Pilotprojekts DE, TY, LT, NO, SP “*Gender Loops*”
www.genderloops.eu
- Norvēģijas labās prakses bērnu dārzi Betha Thorsen Kanvas-kindergarten www.kanvas.no
- Zviedrijas pieredze, grāmatas bērniem <http://www.olika.nu>
- Islandes Hjalli pedagoģija <http://www.hjalli.is>

